

6

**Liikenneliikelaitoksen johtokunnan lausunto kaupunginhallitukselle
HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2019-
2021**

HEL 2018-007191 T 00 01 06

Lausuntoehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta antaa seuraavan lausunnon:

Yleistä

HSL:n hallitus on käsitellyt HSL:n alustavaa taloussuunnitelmaa kokouksessaan 12.6.2018. HSL:n hallitus samalla päätti pyytää taloussuunnitelmasta jäsenkuntien lausunnot.

HSL pyytää lausuntoa erityisesti seuraavista asioista:

- strategiasuunnitelmasta,
- liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
- kuntaosuuksien tasosta,
- lipputulotavoitteista TTS-kaudella,
- tarkastusmaksun korottamisesta ja
- kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän takaisin maksamisesta suunnitelmakaudella 2019 – 2021.

Helsingin kaupungin lausunto toimitetaan HSL:lle 31.8.2018 mennessä.

HKL tuottaa HSL:lle raitio-, metroliikenteen ja Suomenlinnan lauttaliikenteen sekä Helsingin alueella myös joukkoliikenteen infraan ja joukkoliikenteen sosiaali-iloihin liittyvät palvelut. Lisäksi HKL:llä on yhteistyösopimuksia HSL:n kanssa mm. tilojen vuokraamisesta ja IT-palveluista.

HKL on liikennepalvelujen tuottamisessa HSL:n tärkein yhteistyökumppani, kun HKL vastaa kokonaan raitio- ja metroliikenteestä sekä Suomenlinnan liikenteestä.

Strategiasuunnitelma

HKL:n mielestä HSL:n toimintastrategia ja strategiset tavoitteet antavat hyvän perustan toiminnalle. HKL:n mielestä HSL:n visio ”Kestävällä liikumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu” toteuttaa hyvin osaltaan Helsingin kaupungin ja seudun kehittämisen tavoitteita kokonaisvaltaisesti liittämällä joukkoliikenteen palvelut osaksi seudun kokonaisvaltaista kehitystä. On hyvä, että strategiassa myös pyöräily ja

16.08.2018

kävely nähdään osana kestävän liikkumisen kokonaisuuden suunnittelua. Myös HKL:n tavoiteohjelman valmistelussa yksi keskeisimmistä lähtökohdista on ollut kehittää toimintaa niin, että HKL entistä paremmin ja vaikuttavammin tukisi HSL:n strategisten tavoitteiden toteutumista.

HKL näkee positiivisena, että HSL on uudessa strategiassaan pyrkinyt kehittämään strategiassa asetettujen tavoitteiden mittareita. HKL:n näkemyksen mukaan strategian tavoitteita olisi varaa kuitenkin edelleen konkretisoida selkeämmiksi (mitattavuus, aikaan sitovuus, selkeys), jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia riittävän läpinäkyvästi, muun muassa suunnittelun laadun ja taloudellisuuden suhteen.

HKL näkee asiakaslähtöisyyden, asiakaspalvelun ja uusien palvelujen kehittämisen keskeisenä joukkoliikenteen suosiota kasvattavana tekijänä. Panostukset digitaalisiin palveluihin sujuvoittavat liikennettä ja vastaavat asiakkaiden kysyntään. HKL näkee arvokkaana HSL:n panostuksen erityisesti palvelun laadun kehittämiseen asiakaskokemuksen kehittämisen keinona sekä keinona lisätä joukkoliikenteen kulkumuutosuutta houkuttelemalla matkustajia joukkoliikenteen piiriin pois yksityisautoilusta. On kannatettavaa, että asiakaskokemuksen mittaamiseen on olemassa selkeät yhdenmukaiset mittarit, joiden perusteella tavoitteen toteutumista voidaan seurata kokonaisuutena sekä myös operaattoritasolla. Runkoverkon ja uudistumisen osalta mittareiden kohdistaminen tavoitteen toteutumisen seurantaan vaatii vielä kehittämistä siten, että pystyttäisiin entistä paremmin arvioimaan runkoverkkojen vaikutusta kestävien kulkutapojen kasvuun ja seudun ilmastotavoitteisiin. Olisiko esimerkiksi uusille alueille muuttavien asukkaiden omistamien yksityisautojen määrä mahdollinen epäsuora mittari.

Vuosilippu on hyvä uusi lipputuote. Se tulee olemaan joukkoliikenteen kanta-asiakkaalle vaivaton ja hieman kuukausittain ostettavaa lippua edullisempi vaihtoehto. Asiakkaan kannalta toimivaksi tämän tuotteen tekee se, että lipun voi maksaa kuukausittain.

On tärkeää, että HSL on mukana mahdollistamassa uusien kestävän liikenteen innovaatioiden jalkauttamista. Kehitystyössä tulisi myös täysipainoisesti hyödyntää mahdollisuuksia avoimien innovaatioiden ja joukkoliikenteen alustan kehittämiseen yhteistyössä yksityisen sektorin innovatiivisten yritysten sekä operaattoreiden kanssa. HSL:n tulisi kehittää systemaattisesti omaa osaamistaan innovaatioverkostojen johtamisessa. Sen lisäksi, että HSL seuraa asiakastyytyväisyyttä suhteessa alihankkijoidensa palveluihin, olisi HSL:n hyvä mitata pitkäjänteisesti myös yhteistyökumppaneidensa tyytyväisyyttä HSL:n suhteen. Vain

molemminpuolisesti kannustavaksi koetussa yhteistyössä HSL:n on mahdollista löytää ja hyödyntää uusien toimijoiden innovaatioita.

HKL:llä on käynnissä HKL:n strategiaan pohjautuva operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma. Tavoitteena on parantaa HKL:n tuottavuutta huomattavasti. Tuottavuutta seurataan erilaisilla mittareilla, jotka on sidottu HKL:n tuottamiin suoritteisiin. Myös HSL:n olisi hyvä asettaa selkeitä tuottavuustavoitteita ja asettaa tavoitteita tukevat selkeät, suorat taloudellisen tuottavuuden mittarit (kuten esimerkiksi eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.). Mittarit kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia.

HSL esittää taloussuunnitelmassa, että on varauduttava jatkamaan Tapiolaan päätyvien metrojunien liikennettä Matinkylään ruuhka-aikana. Metroliikenteen kysyntä tulee lisääntymään vyöhykehinnittelun käyttöönoton jälkeen.

HKL arvioi, että osa Tapiolaan päätyvistä metrojunista on kyllä teknisesti mahdollista jatkaa Matinkylään. Ennen jatkon toteuttamista HSL:n on yhdessä HKL:n kanssa varmistettava, että metrojunankuljettajia on riittävästi metroliikenteen lisäämiseen.

Helsingin (HKL:n) liikennöinti- ja infrakorvauslaskutus HSL:ltä 2019-2021

HSL:n taloussuunnitelmassa HKL:ää koskevat liikennöinti- ja infrakorvausluvut perustuvat HKL:n antamiin alustaviin laskelmiin huhtikuussa 2018. Raitio- ja metroliikenteen liikennöintikorvaukset sekä infrakorvaukset ovat hieman päivittyneet kesän aikana. HKL:n johtokunta hyväksyy HKL:n talousarvion ja taloussuunnitelman 2019-2021 elokuussa.

Alla on vertailtu HSL:n alustavan taloussuunnitelman 2019 - 2021 ja HKL:n talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksen 2019 - 2021 lukuja. HKL esittää, että siltä osin kuin luvuissa on poikkeamia, HSL päivittää luvut vastaamaan HKL:n esittämiä talousarviolukuja lopullisessa taloussuunnitelmassaan yhteistyössä HKL:n kanssa.

Raitio-, metro- ja lauttaliikenteen liikennöintikorvaus

Milj. euroa	2019	2020	2021
-------------	------	------	------

Postiosoite
PL 53250
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hkl@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 7 A
Helsinki 53
http://hkl.fi

Puhelin
3101071
Faksi
09655783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI3280001301351509
Alv.nro
FI02012566

16.08.2018

Korvaukset, HSL TS	104,6	107,2	112,1
Korvaukset, HKL TA	105,0	109,0	112,8
Erotus	0,4	1,8	0,7

Infrakorvaukset

Milj. euroa	2019	2020	2021
Korvaus, HSL TS	86,3	87,4	89,2
Korvaus, HKL TA	86,2	87,3	89,0
Erotus	-0,1	-0,1	-0,2

Liikennöinti- ja infrakorvaukset yhteensä

Milj. euroa	2019	2020	2021
Liikennöinti- ja infrakorvaus, HSL TS	190,0	194,7	201,3
Liikennöinti- ja infrakorvaus, HKL TA	191,1	196,3	201,8
Erotus	0,1	1,6	0,5

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt HKL:n johtokuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 16.8.2018 mennessä. Lausuntoa on pyydetty myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Yleistä

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) perussopimuksen mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. HSL:n hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Ehdotuksesta pyydetään jäsenkuntien lausunnot. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelma sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

HSL on pyytänyt kaupungin lausuntoa taloussuunnitelmaehdotuksesta 2019 - 2021 ja siihen liittyen strategiasuunnitelmasta, liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista, kuntaosuuksien tasosta, lippu- ja lotavoitteista TTS-kaudella, tarkastusmaksun korottamisesta ja kunta-kohtaisen yli- tai alijäämän käytöstä suunnitelmakaudella.

HSL:n strategiasuunnitelma 2018-2021

HSL:n perustehtävä on uuden strategian mukaan tarjota houkutteleva ja tehokas joukkoliikenne sekä kehittää yhteistyössä toimivaa liikkumi-

16.08.2018

sen kokonaisuutta. HSL:n uusittu visio on ”Kestävällä liikkumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu”. Vision kolme keskeistä asiaa ovat: kestävyys, sujuvuus ja seudun toimivuus.

Uuden strategian viisi strategista painopistettä ovat:

1. erinomainen asiakaskokemus
2. tehokas runkoverkko
3. ennakointi ja uudistuminen
4. aktiivinen yhteistyö
5. kestävä talous

HSL:n uusittu strategia tullaan hyväksymään HSL:n yhtymäkokouksessa syksyllä 2018.

Taloussuunnitelma

HSL:n toimintamenojen on vuonna 2019 arvioitu olevan yhteensä 747,3 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2018 toteutumaennusteesta 42,5 milj. euroa (+ 6,0 %). Vuonna 2020 toimintamenojen arvioidaan olevat 766,6 milj. euroa ja vuonna 2021 772,9 milj. euroa.

Joukkoliikenteen operointikustannukset vuonna 2019 ovat 528,3 milj. euroa, mikä muodostaa 70,7 % HSL:n toimintamenoista. Liikennemuo- doittain kustannukset jakautuvat seuraavasti: bussiliikenne 332,8 milj. euroa (63 %), junaliikenteen 90,8 milj. euroa (17 %), raitioliikenne 56,2 milj. euroa (11 %), metroliikenne 43,8 milj. euroa (8 %) ja lauttaliikenne 4,6 milj. euroa (1 %). Joukkoliikenteen hoidon kustannustason arvioidaan nousevan keskimäärin 2,4 % edellisvuoden tasosta.

HSL:n kautta laskutettava kuntien joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus on kasvanut voimakkaasti Kehäradan ja Länsimetron myötä. Inframenoihin sisällytetään 50 % investointien poistoista ja ko- roista sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä. Inframenot vuonna 2019 ovat 150,7 milj. euroa, josta metron osuus on 110,2 milj. euroa.

Lipputuloja arvioidaan vuonna 2019 kertyvän 371,3 milj. euroa, mikä olisi 0,7 % vähemmän kuin vuoden 2018 lipputulojen toteutumaennus- te. Uuden vyöhyketariffin mukaiset lippujen hinnat on tässä vaiheessa määriteltä niin, että laskennallinen lipun hintojen muutosprosentti koko ABCD alueen lippujen hinnoissa on -3,4 %. AB vyöhykkeen lippujen osuuden arvioidaan muodostavan 69 % lipputulokertymästä, BC lippu- jen osuuden 10 % ja ABC lippujen 14 %. Loput vyöhykkeet tuovat 7 % lipputuloista. HSL:n hallitus päättää lippujen hinnoista erikseen omana asianaan syksyn 2018 aikana.

Syksyllä 2018 HSL on ottamassa käyttöön vuosilipun, joka laskutetaan kuukausittain. Vuosilippu tulee olemaan noin 10 % edullisempi kuin tavallinen kausilippu.

Matkustajamäärän arvioidaan kasvavan noin 1,5 %.

Lipputulosten arvioidaan vuonna 2020 olevan 376,9 milj. euroa ja vuonna 2021 382,6 milj. euroa.

Helsingin kuntaosuuden on vuonna 2019 arvioitu olevan 217,1 milj. euroa. Vuoden 2018 kuntaosuuden toteutumaennuste on 194,6 milj. euroa. Helsingille on kertynyt ylijäämää aiemmilta vuosilta yhteensä 39,7 milj. euroa.

Tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 80 eurosta 100 euroon.

Keskeisiä muutoksia suunnitelmakaudella

Uusittu kaarimalliin perustuva vyöhykehinnointelu otetaan käyttöön vuonna 2019. Vyöhykemallin myötä lipputuotteet ja hinnoittelu muuttuvat merkittävästi.

Bussiliikenteessä kilpailutetaan ensimmäiset kohteet, joissa käytetään ladattavia sähköbussseja. Vuonna 2019 aloitetaan liikenne sähköbussseilla osalla Leppävaaran liityntäliikenteestä. Leppävaaran terminaalien latausjärjestelmä hankitaan HSL:n kilpailuttamana palveluna.

MAL- 2019 suunnitelma valmistuu vuoden 2019 alussa. Suunnitelman pohjalta tehdään MAL- sopimuksen 2020-2023 valmistelu ja käydään sitä koskevat neuvottelut. Vuoden 2020 alussa ohjelmoidaan seuraava MAL- 2023 suunnittelukierros ja valmistellaan sitä koskeva puiteohjelma ja tarvittavat sopimukset hyväksyttäväksi

Merkittävimmät liikenteen palvelutasomuutokset suunnitelmakaudella ovat:

- runkolinja 500 Itäkeskus-Munkkivuori aloittaa elokuussa 2019
- runkolinja 510 Herttoniemi-Tapiola aloittaa elokuussa 2019
- runkolinja 570 Mellunmäki-Aviapolis aloittaa syksyllä 2020
- runkolinja 200 Elielinaukio-Espoon keskus syksyllä 2020
- osa Hämeentietä keskustaan ajavasta bussiliikenteestä siirretään kulkemaan Kalasataman terminaaliin syksyllä 2020
- raitioliikennettä kehitetään RAILI-linjastosuunnitelman mukaisesti.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Postiosoite
PL 53250
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hkl@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 7 A
Helsinki 53
<http://hkl.fi>

Puhelin
3101071
Faksi
09655783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI3280001301351509
Alv.nro
FI02012566

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi

Liitteet

1	HSL_hallitus_ptk_12.6.2018_lausuntopyyntö_taloussuunnitelma
2	HSL_taloussuunnitelma_2019_2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano